

Vedtægt for Landsbykirkegaarde

Af Stiftsfuldmægtig, cand. jur. H. F. Jegsen

»Foreningen for Kirkegaardskultur« udgav i 1941 et Forslag til en Vedtægt for Kirkegaarde i Købstæder eller i Byer med bymæssig Bebyggelse (Smaaskrift Nr. 8), og den har nu udgivet et Udkast til en Vedtægt for Landsbykirkegaarde, der skulde afløse et af Foreningen tidligere udgivet Vedtægtsforslag (Smaaskrift Nr. 3).

Den nye Vedtægt adskiller sig fra sin Forgænger for det første ved Indholdet, idet dette er betydeligt mere omfattende, for det andet derved, at den nu foreligger i Folioformat og for det tredje ved, at man i dens forskellige Rubrikker har ladet Plads staa aaben til Indføjelse af Takster m. v., hvorved den tillige i sig selv er anvendelig i Praksis.

Da Udarbejdelsen af en Kirkegaardsvedtægt er et Arbejde, der bør foretages med stor Omhu, og da det for Kirkens og Kirkegaardens Økonomi er meget betydningsfuldt, at Lovgivningens Anvisninger nøje følges i Vedtægten, vil Benyttelsen af det nu foreliggende Forslag skabe en Garanti for, at ingen af de gældende Regler tilsidesættes.

Ved en flygtig Gennemgang af Vedtægten kunde man derhos fristes til at spørge, om det nu ogsaa maatte være nødvendigt, at der for vore hyggelige Landsbykirkegaarde angives saa omfattende Regler. Svaret maa imidlertid være et afgjort Ja. For det første, fordi der ved mange Landsbykirkegaarde hidtil er sket en alvorlig Tilsidesættelse af de gældende Anvisninger paa en rational Udnyttelse af Kirkegaardens økonomiske Muligheder, og for det andet, fordi det ved Udarbejdelsen af en Vedtægt er af Betydning, at denne ikke blot giver Løsning paa øjeblikkeligt foreliggende Problemer, men ogsaa tager positiv Stilling til saadanne, som efter al Sandsynlighed vil dukke op, før eller senere.

Den nye Vedtægt er udarbejdet under

Hensyntagen til, at Fastsættelse af fornuf-tige Takster automatisk vil medføre en Bedring af Kirkegaardens Økonomi, og at man ved opstaaede Problemer i stort Omfang vil kunne finde Løsning paa disse i Vedtægten. Dens Inddeling er iøvrigt i alt væsentligt den samme, som findes i det af »Foreningen for Kirkegaardskultur« udgivne Forslag til Vedtægt for Kirkegaarde i Købstæder m. v., hvorom jeg tidligere har skrevet (se »V. K.« XIV S. 26–28); men den nye Vedtægt adskiller sig dog fra den førnævnte derved, at den (som tidligere nævnt) efter stedfunden Udfyldning er klar til Indsendelse til den approberende Myndighed (Stiftsøvrigheden).

Om Vedtægtens forskellige Afsnit bemærkes iøvrigt følgende:

Under Bestyrelsesforhold nævnes det bl. a., at der skal føres en Kirkegaardsprotokol og forefindes et Kirkegaardskort, hvilket er meget vigtigt, idet det ellers er ganske umuligt at føre en nogenlunde betryggende Kontrol med Belægning, Fredningsperioder og Vedligeholdelsesforhold. Endvidere anføres det, at Henvendelse om Erhvervelse af Gravsteder og om Nedsættelse af Lig sker til Kirkeværgen, der ved Erhvervelsen af et Gravsted udfærdiger et Gravfæstebrev, som skal forevises Værgen hver Gang, der sker Begravelse i Gravstedet, for at denne kan give det Paategning om det passerede. Der kan saaledes ved Foretagelse af disse Paategninger, der naturligtvis bør sammenholdes med Protokol og Kort, skabes en udmærket Sikkerhed for, at Kirkegaardens Bøger viser Overensstemmelse med den enkelte Gravstedsbrugers Fæstebrev. Under det omhandlede Afsnit understreges det ogsaa rigtigt, at det paahviler Kirkeværgen at føre Kirkegaardsprotokollen, hvilket er af Betydning, da Menighedsraadet derved gennem sin Kirke-

værge bliver holdt underrettet om Kirkegaardens administrative og finansielle Forhold.

Under Afsnittet om Kirkegaardens Benyttelse nævnes de forskellige Kategorier af Gravsteder, Børnegrave, Urnegrave og alm. Gravsteder, og dette gøres paa en udmærket, overskuelig Maade, saaledes at en Lægmand hurtigt kan finde Løsning paa det Spørgsmaal, han savner Klarhed over. Under det paagældende Afsnit gives der ogsaa Henvisning til og Oplysning om, hvilke indkomne Beløb der skal oplægges under Kirkens Kapitalformue, men da jeg ogsaa tidligere udførligt har behandlet dette Spørgsmaal paa nærværende Sted (se »V. K.« XIV S. 50–53), skal jeg blot endnu engang pege paa, at en Oplægning af de i Loven foreskrevne Kapitaler er det Fundament, hvorpaa en i Fremtiden i økonomisk Henseende uafhængig Kirke opbygges.

Videre hedder det i Afsnittet, at Fornylse og Erhvervelse af Gravsteder ikke kan finde Sted for mere end een Fredningsperiode ad Gangen, medmindre Gravstedets Vedligeholdelse sikres ved Henlæggelse af en hertil passende Kapital. Denne Bestemmelse er ikke uvæsentlig, idet man i Mangel af en saadan kan risikere, at der til Mispyrd for Kirkegården henligger bortfæstede, men ikke vedligeholdte Gravsteder, over hvilke der i Henhold til Kirkeministeriets Skrivelse af 31. Marts 1943 ikke kan disponeres, forinden Udløbet af den Tid, for hvilken Gravstedet er fæstet. I en Klasse helt for sig selv er endelig Bestemmelsen om, at Kirkens Funktionærer ikke maa medvirke ved Vedligeholdelse af Gravsteder, naar denne sker ved Renter o. lign. af en i et Pengeinstitut hensat Kapital, og det tilføjes yderligere, at Kirken ingen Garant kan paatage sig for Vedligeholdelser, der i økonomisk Henseende baseres paa Renteoppebørsel af en ikke lovformelig anbragt Kapital.

Bestemmelsen er som talt ud af mit Hjerte, og havde den været gennemført overalt fra Lovens Givelse (1922), havde vi Landet over

været stærkt paa Vej til en god Kirkegaardsøkonomi; det er dog endnu ikke for sent for et Menighedsraad at lægge Kursen om (hvis dette ikke allerede maatte være sket), og jeg vil gerne appellere til alle ansvarlige om loyalt at respektere denne Regel om, at Vederlag for Vedligeholdelse, der erlægges med et Beløb een Gang for alle, skal oplægges blandt Kirkens Midler.

Forinden omhandlede Afsnit forlades, finder jeg Anledning til at tilføje, at i Medfør af Bestemmelsen i § 17 Stk. 3 i kgl. Anordning af 10. Decbr. 1927 skal Kirkegaardsprotokol og Kort forevises ved det aarlige Eftersyn af Kirkegården, hvilket ogsaa gælder ved de saakaldte Provstesyn, der finder Sted hvert tredje Aar.

Under Afsnittet Anlæg og Vedligeholdelse af Gravsteder findes bl. a. den naturlige, men ikke overflødige Regel, at en Gravstedsbruger er pligtig til at foranledige, at Gravstedet holdes i sømmelig Stand. I Mangel heraf er Kirken — efter forudgående Advarsel til rette vedkommende — berettiget til at besaa Gravstedet med Græs, belægge det med Grus, eller — som det saa pietetsfuldt hedder — tilplante det med Buske o. l. Videre omtales det i Afsnittet, at Menighedsraadet fastsætter Graverens Takster for Anlæggelse af Gravsteder, hvorhos der i selve Vedtægten er Plads til at indføre Kirkegaardens Takster for den aarlige Renholdelse af Gravsteder. For at hindre, at Gravstedsvedligeholdelse i uønsket Omfang varetages uden om Kirkens Kontrol, er det endelig anført, at saafremt Gravstedsbrugeren ikke selv anlægger eller vedligeholder sit Gravsted, maa den, der udfører et saadant Arbejde, legitimere sig overfor Værgen og Graveren.

I Afsnittet Gravsteders Indhegning og Monumentering henledes bl. a. Opmærksomheden paa, at man bør sikre sig, at der ikke nægtes Tilladelse til Opstilling af en udset Gravsten paa Grund af, at denne ved sin Form, Højde eller sit Symbol vil virke skæmmende paa Kirkegården.

Afsnittet Takstregulativ vedrørende Gravkastning og de sig dertil sluttende Foranstaltninger kræver ingen nærmere Omtale; det samme gælder Afsnittet Ordensregler, hvorom dog lige bemærkes, at der i disse gives Anvisning paa den praktiske Ting, at det med Menighedsraadets Samtykke kan tilstedes Graveren at benytte ubelagte Arealer og hjemfaldne Grave som Indslagsplads for Planter eller som Planteskole. Dette er en god Anvisning og rigtigt grebet an, vil den kunne medføre, at Gravstedsbrugerne paa en nem og praktisk Maade kan blive forsynet med Planter m. v. til Gravstederne.

Under det sidste Afsnit om økonomiske Forhold hedder det derhos bl. a. at Værge eller Kirkekassereren modtager alle Indbetalinger og besørger alle Udbetalinger vedrørende Kirkegaarden. For at naa det ønskelige i, at Kirkegaardens Regnskab (der som bekendt aflægges sammen med Kirkens Regnskab) i videst muligt Omfang dokumenteres ogsaa paa Indtægtssiden, er der derhos indført den betydningsfulde Regel, at Kvitteringer for indgaaede Beløb udstedes i 2 Eksemplarer, hvoraf det ene udleveres til Betaleren, medens det andet vedlægges Kirkens Regnskab.

Som en ikke uvæsentlig Ting gør jeg ogsaa opmærksom paa Vedtægtens Terminologi, hvorefter der bl. a. benyttes Ord som *Gravstedsbruger* i Stedet for det ellers almindelige, men uheldige *Gravstedsejer*, — *Gravfæstebrev* i Stedet for det uheldige *Skøde*, samt tales om *Brugsretten* og ikke om *Ejendomsretten* til et Gravsted; dette er Smaating, men Ting, der hjælper med til at »sætte Tingene paa rette Plads«.

Under Henviisning til det anførte, der kun er et beskedent Uddrag af Vedtægtens mange fortrinlige Bestemmelser, vil jeg gerne hermed anbefale Foreningens nyeste Publikation med Haab om, at der i Praksis vil blive gjort Brug af den, hvilket den fortjener.

Vedtægten sælges fra Foreningens Kontor for en Pris af 85 Øre pr. Stk.

Skagens gamle Kirkegaard bliver Mindelund

Af Købmand Jens Tonnesen

I de sidste Aartier har Interessen for Kirkegaarden bedret sig meget. Grunden her til er sikkert bl. a. den vaagnende Interesse for Tiderne, der svandt; faa Steder kommer man sin Fødebys Fortid nærmere end paa Byens Kirkegaard.

Dette gælder særlig Danmarks Nordspids, Byen *Skagen*. Den er over 700 Aar gammel, og den flere Mil lange Kyststrækning har været Vidne til saa mange Forlis, at der ikke vilde være 1 Alen imellem hver enkelt af de mange Sømænd og Fiskere, som her har fundet Døden, hvis man tænker sig, at de blev lagt paa Forstranden ved Siden af hinanden, og Døden, særlig Druknedøden, fører næsten altid til den nærmeste Kirkegaard.

Skagen har haft fire Kirkegaarde: 1 i Skagen By og 1 i Højen (Gl. Skagen), som begge stadig bruges, og 2 som ikke bruges mere. Den ældste laa ved den tilsandede Kirke (se Fig. 26), men er ligesom den helt forsvundet. Kun Taarnet, omgivet af mange vilde Roser, som fra Gravene er fulgt med op gennem Sandet, er blevet tilbage.

Da den blev nedlagt 1810, indviedes ved Skagen By en ny, som var i Brug til 1884. Derefter forfaldt den mere og mere; Minderne sank i Jorden, den fik Lov at passe sig selv, og *den gamle Kirkegaard*, som den nu altid kaldes, fik kun Besøg af enkelte, der mest kom for at opfriske et eller andet Strandingsminde.

Saa kom den anden Verdenskrig og med den en stor Invasion af fremmede Tropper til Skagen. Det krævede ogsaa mere Kirkegaardsplads, og straks kom det paa Tale at tage den gamle Kirkegaard op igen til Begravelse.

Disse Rygter gjorde uvilkaarligt den gamle Kirkegaard endnu mere interessant, og jeg fandt efter mine Besøg, at det vilde være